

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1763

Vragen van het lid **Van der Plas** (BBB) en het lid **Vermeer** (BBB) aan de Ministers voor Medische Zorg en voor Klimaat en Energie over *het bericht «Huisarts waarschuwt voor negatieve gezondheidsgevolgen van windturbines»* (ingezonden 25 april 2024).

Mededeling van Minister **Helder** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 16 mei 2024).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van dit artikel, en zo ja, hoe kijkt u hiernaar?¹

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat de zorgen van deze huisarts over negatieve gezondheidsgevolgen van windturbines gegrond zijn? Zo ja, wat zijn de precieze gezondheidseffecten waar we rekening mee moeten houden?

Vraag 3

Kunt u laten weten of er op dit moment gevallen bekend zijn waarbij er gezondheidsproblemen zijn ontstaan als gevolg van windmolens?

Vraag 4

Bent u op de hoogte van de zorgen van hoogleraar Diederik Gommers die aangeeft dat er nooit goed onderzoek is gedaan en het voornaamste probleem zit in laagfrequent geluid? Hoe beoordeelt u deze zorgen?²

Vraag 5

Is het volgens u voldoende mogelijk om deze diagnose te stellen? Zo nee, bent u bereid om te kijken hoe deze gezondheidsschade binnen de eerste lijnszorg beter gediagnostiseerd kan worden?

¹ NPO Radio 1, 10 april 2024, «Huisarts waarschuwt voor negatieve gezondheidsgevolgen van windturbines» (Huisarts waarschuwt voor negatieve gezondheidsgevolgen van windturbines | NPO Radio 1)

² AD, 25 maart 2024, «Nieuwe mega-windmolens bedreiging voor werelderfgoed Kinderdijk» (Nieuwe mega-windmolens bedreiging voor werelderfgoed Kinderdijk | Gorinchem | AD.nl)

Vraag 6

Waarom wordt bij het plaatsen van windmolens geen rekening gehouden met gezondheidsdoelen?³

Vraag 7

In hoeverre heeft het kabinet de mogelijke gezondheidsrisico's van windturbines meegenomen in de besluitvorming rondom de plaatsing en subsidiëring van deze vormen?

Vraag 8

Zijn er wetenschappelijke studies die u heeft geraadpleegd of geïnitieerd om de gezondheidseffecten van windturbines op de nabije bevolking te onderzoeken en kunnen de resultaten hiervan openbaar gemaakt worden? Zo nee, wilt u een verzoek uit zetten tot zo'n onderzoek?

Vraag 9

Bent u bereid om, in het licht van nieuwe zorgen en inzichten, het beleid met betrekking tot de plaatsing van windturbines te heroverwegen om de gezondheid van omwonenden te beschermen?

Vraag 10

Hoe verhoudt de ambitie om over te gaan op meer duurzame energievormen zich tot de verantwoordelijkheid van de overheid om de gezondheid van haar burgers te beschermen en zorg te dragen voor een gezonde leefomgeving?

Vraag 11

Waarom is die verantwoordelijkheid niet meegenomen in Health in All Policies (HiAP)?⁴

Vraag 12

Kunt u een overzicht geven van de maatregelen die genomen worden om eventuele negatieve effecten van bestaande en toekomstige windturbines op de gezondheid van burgers te minimaliseren? En mochten deze niet zijn genomen, bent u dan bereid om deze in de toekomst wel te nemen?

Vraag 13

Kunt u bevestigen dat de effecten van geluidshinder in de omgevingseffectenrapportage beoordeeld zijn door het aantal woningen binnen een afstand van 1.000 en 2.000 meter tot zoekgebieden te bepalen?

Vraag 14

Wat is de onderbouwing voor deze afstanden?

Vraag 15

Is binnen deze afstanden bekend welke geluidsniveaus, slagschaduwshinder en veiligheidsrisico's windturbines daadwerkelijk kunnen veroorzaken en wat dit betekent voor de hinderbeleving?

Vraag 16

Kunt u meer duidelijkheid geven hoeveel aandacht er in het proces van meet- en regelgeving via ministeriële regelingen is voor de volksgezondheid?⁵

³ RIVM, 18 december 2023, «Kennisbeeld «Health in All Policies»: verkenning vanuit internationaal, nationaal en lokaal perspectief» (p. 13 en 37)

⁴ RIVM, 18 december 2023, «Kennisbeeld «Health in All Policies»: verkenning vanuit internationaal, nationaal en lokaal perspectief» (p. 37)

⁵ Zie artikel 5 van de Europese Richtlijn (RICHTLIJN 2002/49/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 juni 2002 inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai (PB L 189 van 18.7.2002, blz. 12)), Geluidsbelastingsindicatoren en hun toepassing, lid 3 waar staat weergegeven: 3. Voor akoestische planning en geluidszonering kunnen de lidstaten andere geluidsbelastingsindicatoren gebruiken dan L_{den} en L_{night} .

Vraag 17

Is het mogelijk om afstandsnormen en beschermende meetbare tijdig indicerende effectieve geluid & trillingen normen te ontwikkelen en te valideren tegen bekende gezondheidseffecten gerelateerd aan windparken, om zo de gezondheid van omwonenden volledig te waarborgen?

Vraag 18

Bent u bekend met de wetenschappelijke publicatie in de International journal of climatology genaamd «Winds are changing: An explanation for the warming of the Netherlands»?

Vraag 19

Deelt u de mening dat het belang van gezondheid en de menselijke maat voorop zou moeten staan als het gaat over windmolens? Zo ja, hoe brengt u dit in de praktijk?

Vraag 20

Deelt u de mening dat wanneer het windenergiebeleid het aandeel duurzame energie vergroten een vast gegeven is en daarom plaatsingsruimte voor nieuwe windmolens ook een gegeven is, dat ten koste kan gaan van de bescherming van de fysieke leefomgeving? Deelt u de mening dat dan in strijd is met artikel 8, lid 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)?⁶

Vraag 21

Bent u bereid om de ontwikkeling van de planMER voor rijksnormen te herzien en aan te vullen met de vastgestelde en gesignaleerde tekortkomingen?

Vraag 22

Hoe gaat u externe volledig onafhankelijke kwaliteitsborging implementeren in deze planMER met onafhankelijke internationale universitaire experts, gezien de geïdentificeerde lacunes in uitvoering, geselecteerde belanghebbende onderzoekspartijen en de relevante gezondheidsvraagstukken, borgen voor windturbines in Nederland?

Mededeling

De vragen van de leden Van der Plas en Vermeer (beiden BBB) over «Huisarts waarschuwt voor negatieve gezondheidsgevolgen van windturbines» (2024Z07490) kunnen tot mijn spijt niet binnen de gebruikelijke termijn worden beantwoord.

De reden van het uitstel is dat afstemming ten behoeve van de beantwoording meer tijd vergt.

Ik zal u zo spoedig mogelijk de antwoorden op de Kamervragen doen toekomen.

---

⁶ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, artikel 8, lid 2. (Zie blz. 5, Nota van toelichting concept windturbinebepalingen. «Het onderhavige besluit heeft niet tot doel om energieopwekking door middel van windturbines te stimuleren teneinde het aandeel duurzame energie in de energieopwekking te vergroten. Daarop is het windenergiebeleid gericht. Dat beleid is voor de windturbinebepalingen in dit besluit een gegeven. Hierin is beoogd de initiatieven tot duurzame energieopwekking in goede banen te leiden en een goed evenwicht te vinden tussen enerzijds het belang van duurzame energieontwikkeling en anderzijds het belang van de bescherming van de fysieke leefomgeving. Omgekeerd betekent dit dat er bij de bescherming van de fysieke leefomgeving in het kader van de totstandkoming van dit besluit ook gekeken is naar de gevolgen van de nieuwe windturbinebepalingen voor de plaatsingsruimte voor nieuwe windturbines. Deze gevolgen zijn in de plan-mer eveneens onderzocht.»)